

Cao Thắng: Những Kỷ Niệm Đẹp Một Thời

Hương Dương txđ

Ai cũng có những kỷ niệm đẹp của một thời nào đó trong cuộc đời. Nhớ lại những kỷ niệm đẹp của một dĩ vãng vàng son, của cái tuổi thanh xuân khi vẫn còn đang chập chững bước vào đời, khi những kinh nghiệm sống chưa bị vẩn đục bởi những biến cố thương đau, giờ đây tôi thấy buồn ngùi thương và tiếc, tiếc là nó đã quá ngắn ngủi, tiếc là nó đã trôi qua đi quá nhanh.

Thời kỳ tôi về với Cao Thắng là một trong những thời kỳ sung sướng của đời tôi. Năm tôi được chuyển về trường Kỹ Thuật này là năm 1967, khi đó tôi mới 25 tuổi, cái tuổi còn vương vấn mộng mơ của những ngày ngồi ghế Đại Học. Tôi đã được bổ nhiệm về dạy Pháp Văn ở Trung Học Sa Đéc hai năm trước. Vì một biến cố nhỏ tại một trường thi (tú tài) ở Mỹ Tho có dính líu tới một quân nhân thuộc Sư Đoàn 9 mà bộ tư lệnh đặt tại Sa Đéc nên tôi được Bộ Giáo Dục chuyển tôi đi khỏi tỉnh này. Biến cố đó không do lỗi của tôi, tôi vốn là một giáo sư có nhiều nhiệt tình và công tâm với nghề nghiệp, không làm gì sai trái nên Bộ không thể chuyển tôi đi một nơi xa hơn nhiệm sở hiện hữu. Do sự thể tất cả những nhiệm sở trống gần Saigon đã được trám hết từ trước – không biết từ bao giờ – nên không còn chỗ bên Phổ thông cho tôi về. Hơn nữa, Pháp Văn là một môn dạy không còn được ưa chuộng nên không có nhiều chỗ cho các Giáo Sư Pháp Văn chọn lựa. Nha Nhân Viên Bộ hỏi tôi có chịu chuyển sang Nha Kỹ Thuật để được dạy ở Saigon hay không, tôi không còn một lựa chọn nào khác hơn là chấp thuận. Sau đó Nha Kỹ Thuật đã đưa tôi về Cao Thắng.

Trước khi về Cao Thắng, tôi đã chỉ biết đến trường này là một trường dạy nghề, học sinh Cao Thắng “đào búa”, không thích những môn học được coi là “môn phụ, không cần thiết trong đời” như môn Pháp Văn của tôi. Do đó tôi thấy cũng hơi “khó” và buồn tình, nhưng nghĩ lại được dạy ở Saigon là sướng rồi, còn đòi hỏi gì hơn nữa, nên tôi đã tự nhủ, thôi định mệnh đã an bài, cứ về đó xem sao, quá lắm thì năm sau mình lại xin đi nơi khác, về lại phổ thông, dù có phải đi xa như Long Xuyên Rạch Giá... Thế nhưng sau khi về Cao Thắng dạy học được vài tháng, tôi mới thấy tôi đã có một định kiến sai lầm, ngôi trường Cao Thắng cũng là một trung tâm giáo dục gương mẫu, một trường trung học có qui củ, giáo sư phổ thông chuyển qua dạy ở đó cũng khá đông, dạy đủ mọi môn học có bên phổ thông không thiếu môn nào, học sinh cũng hiền lành ngoan ngoãn chăm chỉ học hành lo cho tương lai của mình, thương kính các thầy, như bất cứ một trường trung học nào khác... Và lại thời đó nước ta đang có khuynh hướng phát triển về khoa học kỹ thuật, các trường trung học kỹ thuật được mở ra rầm rộ khắp các tỉnh, chương trình học càng ngày càng được cải tiến đổi mới, viện trợ của các nước ngoại quốc để thiết lập và trang bị các trường trung học Kỹ thuật ngày càng nhiều và đặc biệt số học sinh chuyển hướng sang học tại các trường kỹ thuật ngày càng đông – sau này có thi tuyển và mỗi năm mỗi khó hơn vì số thí sinh thì càng nhiều mà số chỗ thì có hạn.

Giáo Sư Cao Thắng 1969

Hai niên khóa đầu ở Cao Thắng, tôi chỉ dạy môn Pháp Văn các lớp 9 tới 11. Lớp 12 đã có Giáo Sư Lê Thanh Vân, một giáo sư Triết trước khi tôi về đã từng làm giám học, là người có thâm niên hơn tôi ở Cao Thắng nên được ưu tiên chọn lớp 12 để dạy; nhưng sau đó ông Vân được học bổng đi tu nghiệp ở Đức Quốc thì tôi mới lên dạy lớp 12, đồng thời vì có cử nhân Luật nên nhà trường đã xếp thêm lớp Công dân Giáo Dục cho tôi phụ trách cùng với Giáo sư Trần Văn Thông là người dạy môn này từ trước cùng với một vài lớp Pháp văn. Những ngày đó, phần lớn học sinh chọn Anh văn nên số Giáo sư Anh Văn ở Cao Thắng nhiều hơn Pháp Văn – có thể gấp đôi? -, và càng ngày thì tôi càng thấy bị “lép vế”. Vì

bên ngoài Cao Thắng tôi đi dạy Toán chương trình Pháp ở trường tư nên tôi thích chơi với các giáo sư khoa học như các giáo sư Biên, Hà, Thiêm, Hùng Đỗ và Hùng Kim, đặc biệt là giáo sư Phúc là người ở Phú Nhuận ngay gần nhà tôi nên chúng tôi thường qua lại giao du thân mật, và một số giáo sư dạy các môn khác như Giáo sư Trang dạy Việt Văn, giáo sư Mạnh dạy Kỹ Nghệ Họa... Riêng các giáo sư Anh Văn thì tôi bị mặc cảm

("tự ti?") nên không chơi, bản chất tôi là một con người vốn không ưa những ai có vẻ khinh khỉnh, tự coi mình "oai" hơn người khác.

Nhưng bù lại thì tôi có được những học sinh chọn lựa, chăm chỉ học, biết lo cho tương lai, biết cố gắng và đa số họ có chí lớn. Không biết có phải tại những học sinh chọn Pháp Văn để học thuộc những gia đình truyền thống, bố mẹ có đầu óc thủ cựu nên mới muốn con cái họ học thứ ngoại ngữ lỗi thời này hay không? Trong khi đa số học sinh có đầu óc cấp tiến, biết theo thời, biết chọn cái ngôn ngữ thực tiễn là Anh Văn để thứ nhất khi ra đời có thể sử dụng trong công việc làm ăn (với Mỹ và người ngoại quốc) và nhất là sau khi tốt nghiệp Tú tài để xin học bổng đi du học (kể hoạch Colombo đi Úc và Tân Tây Lan và Hoa kỳ) thì một thiểu số có lẽ vì giáo dục gia đình đã chọn Pháp Văn, vì coi đó là ngôn ngữ của người trí thức yêu văn chương phương Tây mặc dù đã hết thời(?). Dù sao đi nữa thì tôi đã có những lớp học sinh tốt mà tôi đã rất hài lòng, họ hăng hái học làm cho tôi thấy vui và hăng hái dạy. Ngoài việc là ông thầy dạy văn hóa, tôi thường khuyến khích học sinh của tôi giữ gìn khuôn phép của đạo đức và lễ giáo, một sự thể mà bây giờ tôi thấy kỳ kỳ "không giống ai" vì thời đó xã hội nhiễu loạn đảo điên, đạo đức suy đồi, lòng người đổi thay, ai cũng theo chiều hướng cá nhân chủ nghĩa, chạy theo đồng tiền (ảnh hưởng của sự hiện diện của quân lính Mỹ?) và chạy theo những thú vui vật chất, không ai còn coi lương tâm là quan trọng nữa – sau này khi mới tới tị nạn ở Mỹ tôi được một lá thư của một cựu học sinh của tôi sống ở Houston Texas viết để thăm hỏi thầy cũ và trong thư anh ta còn nhắc tới chuyện tôi hay "dạy morale" khi đứng trên bục giảng, anh nói chính vì thế mà anh ta vẫn còn nhớ tới tôi nhiều. Tôi lắm cảm nghĩ rằng chính vì tôi "bất thường" nên người ta mới để ý và nhớ lâu.

Dạy ở Cao Thắng được hai năm thì tôi quyết định chuyển nghề. Tôi đã có cử nhân Luật, tôi tính học lên để có tiến sĩ hầu có thể đứng trong giới luật gia. Trong đầu tôi lúc đó có nhiều tham vọng của tuổi trẻ, tôi có nhiều giấc mơ muốn thực hiện. Giấc mơ hàng đầu là làm sao thực hiện một cuộc cách mạng xã hội để giúp người nghèo có một đời sống ấm no hơn, học sinh nghèo có cơ hội đi học tới nơi tới chốn, trong sạch hóa đời sống và chấn chỉnh đạo đức đang ngày càng suy đồi - từ những ngày ở trường Luật tôi đã tham gia chương trình giáo dục miễn phí có tên là Bách Việt (Trung Tâm Pasteur) và cùng chủ trương tờ báo sinh viên "Hồn Nước" tranh đấu cho một cuộc cách mạng xã hội. Nếu tôi hoàn thành được mức Tiến Sĩ Luật thì tôi sẽ tham chính được, hoặc sẽ tham gia được những tổ chức chính trị có uy tín. Phải nói đó là một giấc mơ vì đang từ là một ông thầy giáo nghèo mà leo lên được cái mức cao hơn đó đâu phải là dễ dàng? Nhưng bản chất tôi là một con người thích sự thách đố (challenges) nên tôi đã quyết định ghi tên đi học Cao Học Luật. Như thế trong hai năm sau đó tôi vẫn dạy ở Cao Thắng và đi học ở Luật. Việc học đối với tôi không có gì khó, chỉ có vấn đề là các lớp cao học luật bó buộc sinh viên (khoảng 15 hay 20 người) phải tham dự lớp học, không thể nhờ người khác đi lấy nốt hay mua sách về nhà học – như dưới củ nhân- như thế có hơi vất vả, nhưng với sự quyết chí thì cũng xong.

Sau hai năm Cao Học Luật thành công mỹ mãn, vì tôi học rất xuất sắc nên được vị giáo sư thạc sĩ người Pháp đề nghị đi Pháp làm Tiến Sĩ, ông sẽ giúp tôi có học bổng, nhưng vì gia cảnh một vợ ba đứa con còn nhỏ xíu không bỏ nhà đi được nên tôi từ chối. Vị Giáo sư này rất tốt với tôi nên bèn nói với GS Bùi Tường Chiêu khi ấy là khoa trưởng về tôi và xin cho tôi về trường làm công việc khảo cứu - gọi là khảo cứu cho "ngon" nhưng kỳ thật chỉ làm cái công việc trợ giúp các Giáo Sư đi tìm kiếm tài liệu, dịch ra tiếng Việt, để các vị ấy dùng trong lớp học mà thôi – cho tiện việc viết luận án của mình. Những ngày đó, trường Luật là một pháo đài của chế độ phong kiến, các giáo sư luật là những ông vua con, không dễ gì mà xâm nhập được trừ phi có tay trong – Tây nó gọi là piston. Ấy thế mà số tôi may, trời thương, thầy (vị giáo sư người Pháp kia) thương và có lẽ vì ông thầy tôi được kính nể, lời nói của ông có uy nên tôi được hứa là sẽ cho về trường Luật.

Nhưng hứa là hứa thế thôi, có gì chắc là được, tôi vẫn vui vẻ với các em học sinh Cao Thắng của tôi, vẫn tiếp tục công việc giảng dạy Pháp Văn và Công Dân Giáo Dục – là môn thuận lợi hơn cho tôi tha hồ ba hoa chích chòe giảng thêm những bài morale (đạo đức, luân lý) và lên án những tệ nạn (cách mạng xã hội) - Học sinh Cao Thắng đa số có tinh thần yêu nước cao nên nghe tôi "làm cách mạng bằng lời" có vẻ khoái chí cổ vũ và tham gia ý kiến – hay ít ra nếu không khoái cũng không phản đối -. Có lẽ vì có tinh thần yêu nước cao nên sau này họ dễ bị sách động và một số nghe theo lời tuyên truyền của CS người thì đi vào bưng, người thì tích cực tham gia biểu tình chống chính phủ hay bãi khóa gây trở ngại không ít cho nhà trường...

Đến năm 1972, bỗng dưng tôi nhận được giấy chuyển về trường Luật của Viện Đại Học Saigon, tôi nửa vui nửa buồn, sau 6 năm trời ở Cao Thắng tôi cũng không muốn ra đi, nhưng nghĩ đi nghĩ lại thấy đây là cơ hội duy nhất để tôi có thể tiến thân và có thêm cơ may sau này thực hiện điều tôi ao ước, nên tôi đã chấp

nhận chuyển sang làm việc tại trường Luật. Đó là một bước ngoặt trong đời tôi, nhưng số tôi vô duyên, cuối cùng cũng chẳng đi đến đâu vì hai năm sau, luận án soạn gần xong thì Cộng Sản chiếm Miền Nam, biến cố này như trời xuy đối với hơn 20 triệu người dân Miền Nam đang sống yên bình sung sướng trong tự do bác ái... Cuộc đời tôi bắt đầu trải qua những kinh nghiệm đau thương, trường Luật phản động bị đóng cửa, tôi đi sửa xe đạp ở đầu đường, đi buôn gạo buôn đường, đi thò gas rồi hết gas thò than trên chiếc xe solex của tôi để kiếm sống – cái điều kỳ lạ về chiếc solex của tôi là tôi đã chế ra một bộ phận nhỏ để mồi xăng cho xe nổ sau đó dùng dầu lửa chứa trong bình xe để chạy vì xăng vừa hiếm vừa mắc tiền, dầu lửa thì được mua hàng tháng theo sự phân phối ở địa phương cho mỗi nhà trong cùng một “tổ”. Sau này đi vượt biên bị bắt ở tù, cái nhà bé tí xíu như ổ chuột của tôi cũng bị tịch thu, tôi đã một thời lêu bêu, từ ông thầy biến thành anh cu ly xích lô, ngày ngày chạy kiếm tiền nhưng sống “oai phong” và “ngon lành” – hơn ông thầy lương 70 đồng thời đó....

Vài kỷ niệm khó quên của tôi ở Trường Cao Thắng:

1. Nhâu thi với các đồng nghiệp dưới xưởng: Đây là một kỷ niệm tôi dám tự hào - một tí – vì phần lớn giáo sư trên lớp không có gan “đụng độ” với phe dưới xưởng là những tay tổ, uống đế như uống nước. Tôi vốn là một người khoái uống rượu và có tửu lượng vào hạng khá cao, Tiếng đồn trong đám giáo sư trên lớp không hiểu sao truyền xuống tới dưới xưởng nên tôi đã được mời tham dự một cuộc thi như thế này:
Đề chứa trong một bình plastic lớn (20 lít?) được mang tới đặt ở “trường thi” các tay dám nhận sự thách thức ngồi xoay quanh một chiếc bàn, một miếng giấy mỏng nhỏ được đặt dưới một cái ly tròn thường dùng để uống ca phê, rượu được chiết từ trong thùng ra chai, tham dự viên phải cầm chai rượu đổ cho đầy tràn ly mà không được để rượu đổ xuống tấm giấy bồi đặt phía dưới. Đổ chưa đầy thì thiên hạ nhao nhao hú “chưa đầy chưa được! Phải đổ tiếp!” Đầy rồi thì cầm ly rượu lên mà nốc một hơi. Nếu lỡ rót ra ngoài thì phải uống lý đó rồi làm lại. Cứ như thế xong người này tới người kia, hết một vòng thi làm vòng khác! Uống cho tới khi ngã nghiêng mà vẫn chưa chịu thôi (chỉ vì tự ái)
2. Câu chuyện xảy ra năm 68 hay 69 tôi không nhớ, nhưng nó nằm mãi trong ký ức tôi. Năm đó tôi để dành mãi mới đủ tiền mua một chiếc Lambretta scooter vừa để đi làm vừa để đưa vợ con đi chơi; tôi thương chiếc xe đó như bây giờ người ta thương chiếc xe hơi mới mua. Thế rồi một buổi sáng đi dạy vừa tới cổng trường thì thấy một đám đông đang đánh nhau bằng gậy gộc, thanh sắt. Đám thanh niên rượt đuổi nhau để đánh đập nhau. Tôi không hay trước nên chạy xe tới cổng, lúc đó đang khóa, có lẽ vì sợ học sinh bên trong ủa ra thêm. Vì không vào được bên trong trường nên tôi ngừng xe ngay trước trường chờ khi cửa mở thì tôi chạy xe vào bên trong,
Bất ngờ có hai thanh niên rượt nhau chạy quanh tôi, khi đó tôi đang ngồi trên chiếc Lambretta, thế rồi nhanh như chớp tôi thấy một nhát dao mã tấu chém cái xoẹt trước mắt, lưỡi dao làm một vết trên thành chắn của xe tôi làm cho tôi hoảng hồn kêu lên oái oái. Hóa ra một anh học sinh đã dùng mã tấu tính chém địch thủ nhưng chém hụt, may quá không chém vào người tôi. Sau đó cảnh sát tới giải tỏa, cổng trường mở ra. tôi tìm đập thành thịch vào phòng Giáo sư mới hay học sinh hai trường Cao Thắng và Võ trường Toàn xích mích chuyện gì – nghe nói phong phanh nguyên nhân là vì mấy cô gái Trưng Vương - đánh lộn hôm trước tại cổng trường Võ trường Toàn (tọa lạc gần Trường Trưng Vương) nên hôm sau học sinh Võ Trường Toàn kéo nhau tới Cao Thắng trả thù. Kết cuộc là chỉ có chiếc Lambretta mới toanh của tôi lãnh đủ! Kể chuyện này cho các bạn đồng nghiệp nghe, họ cười rũ bảo tôi quá đại dột, tự nhiên đâm đầu vào giữa chiến trường!
3. Một sự kiện chót làm tôi nhớ tới mỗi khi nghĩ tới Cao Thắng. Số là vào năm 68, sau vụ Mậu Thân, nếu tôi nhớ không lầm, bọn nhà giáo chúng tôi phải đi thụ huấn quân sự chín tuần tại Quang Trung. Sau khi được biệt phái về trường đi dạy học lại, chúng tôi đêm đêm phải chia thành nhóm tới trường canh gác và ngủ qua đêm. Nhiệm vụ đi canh trường này là một cơ hội cho anh em giáo sư kết thân mật thiết với nhau hơn. Những ai chưa tới phiên gác thường tụ họp lại ở một lớp học trên lầu 2 thì phải, nhóm thì đánh bài, nhóm thì chuyện trò tâm sự với nhau, nhưng còn một nhóm đặc biệt là nhóm bu quanh Thầy Hoàng để nghe thầy phán tử vi hay giải thích một sự kiện nào đó căn cứ trên lá số tử vi. Tôi nhớ thầy Hoàng đoán rất trúng về những chuyện bệnh tình, sức khỏe hay những biến cố trong đời mỗi người, như tại nạn hay sống chết ra sao.
Riêng tôi, mỗi lần hỏi thầy một điều gì thì thầy cảnh cáo ngay: “*Tôi biết ông không tin tử vi mà sao ông cứ hỏi làm gì?*” thế là tôi bị cụt hứng. Nhưng có một lần thấy xem tử vi cho tôi thầy nói hai sự kiện mà sau này tôi nghiệm là trúng phóc: Thứ nhất thầy thấy tôi học cao học luật để cố lấy tiến sĩ, bèn phán

rằng tôi học đến đâu cũng vô ích, vì số tôi không thể có tiến sĩ. Đúng thật khi gần có tiến sĩ thì VC vào thể là công đi học mất toi! Thứ hai thầy Hoàng nhìn lá số tử vi của tôi rồi nói: “*sao tôi thấy quái lạ, ông đâu làm gì mà sao tôi thấy ông sống trong một căn nhà to lớn có lính canh gác bên ngoài*” Hóa ra sau này tôi bị đi tù vì tội vượt biên, nhà tù đúng là rộng lớn và có lính canh gác bên ngoài!

Viết cho Đại Hội Cao Thắng 2015

Tháng 6 2015